

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

دستورالعمل حمایت و تشویق گزارشگران فساد

دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات

دبیرخانه کمیته سلامت اداری و صیانت از حقوق مردم

" تیرماه ۱۴۰۰ "

یکی از قوی‌ترین ابزارهای مبارزه با فساد، استفاده از توان نظارت مردمی برای کشف تخلفات است. مطابق ماده (۱۷) قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد، دولت مکلف است طبق مقررات این قانون نسبت به حمایت قانونی و تأمین امنیت و جبران خسارت اشخاصی که تحت عنوان مخبر یا گزارش دهنده، اطلاعات خود را برای پیشگیری، کشف یا اثبات جرم و همچنین شناسایی مرتکب در اختیار مراجع ذی صلاح قرار می‌دهند و به این دلیل در معرض تهدید و اقدامات انتقام جویانه قرار می‌گیرند، اقدام نماید، لذا به منظور ترویج فرهنگ مبارزه با فساد اداری و حمایت و تشویق گزارش دهندگان فساد در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در برابر آسیب‌ها و تهدیدهای احتمالی، دستورالعمل حمایت و تشویق گزارش دهندگان فساد (سوت زنی) در این وزارتخانه را به شرح زیر ابلاغ می‌گردد.

ماده (۱) تعاریف:

الف) فساد: به استناد ماده (۱) قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد (مصوب ۱۳۹۰/۲/۲۹) و مستفاد از ماده (۲) قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲/۲/۱) **فساد در این دستورالعمل عبارت است از:** هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعلی که توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به صورت فردی، جمعی یا سازمانی که عمداً و با هدف کسب هرگونه منفعت یا امتیاز مستقیم یا غیرمستقیم برای خود یا دیگری، با نقض قوانین و مقررات انجام پذیرد، یا ضرر و زیانی را به اموال، منافع، منابع یا سلامت و امنیت عمومی و یا جمعی از مردم وارد نماید. نظیر رشاء، ارتشاء، اختلاس، تبانی، سوءاستفاده از مقام یا موقعیت اداری، سیاسی، امکانات یا اطلاعات، دریافت و پرداخت‌های غیرقانونی از منابع عمومی و انحراف از این منابع به سمت تخصیص‌های غیرقانونی، جعل، تخریب یا اختفای اسناد و سوابق اداری و مالی.

ب) سامانه: سامانه گزارش‌های مردمی مبارزه با فساد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به نشانی: .....

پ) دفاتر بازرسی: دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و عناوین مشابه در سازمان‌های وزارت متبوع.

ت) بازرس سلامت اداری: منظور بازرس معتمد و متخصص موضوع تبصره یک ماده (۹۱) قانون مدیریت خدمات کشوری می‌باشد.

ث) ناظر ارشد: مدیر کل دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات

(د) گزارش دهنده: اشخاص حقیقی، حقوقی و سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها) که به طور داوطلبانه به ارائه گزارش از مفاسد موضوع بند (الف) این ماده اقدام نمایند.

(ر) گزارش موثق: گزارشی است که پس از رسیدگی و بررسی توسط مرجع رسیدگی از بین گزارش‌های واصله، صحت آن احراز شده و به اثبات برسد، مستند تشخیص داده می‌شود.

(ز) مرجع رسیدگی: حسب مورد مرجع رسیدگی یکی از مراجع قضائی یا شبه قضائی، مجتمعاً یا منفرداً (هیأت‌های رسیدگی به تخلفات کارکنان و یا مراجع قضایی بیرونی) و بازرسان سلامت اداری می‌باشد.

(ش) کمیته: کمیته سلامت اداری و صیانت از حقوق مردم که اعضاء آن با حکم وزیر منصوب می‌شوند و در حیطه وظایف و اختیارات احصاء شده و نیز اجرای این دستورالعمل فعالیت خواهد نمود.

اعضاء کمیته:

- ۱- رئیس کمیته سلامت اداری و صیانت از حقوق مردم به انتخاب وزیر محترم
- ۲- معاون توسعه مدیریت و منابع
- ۳- معاون امور اقتصادی
- ۴- معاون امور مجلس، حقوقی و استان‌ها
- ۵- مدیر کل حقوقی
- ۶- رئیس مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و تحول اداری
- ۷- مدیر کل دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات به عنوان دبیر کمیته
- ۸- رئیس مرکز حراست
- ۹- رئیس مرکز روابط عمومی و اطلاع رسانی
- ۱۰- مدیر کل حقوقی
- ۱۱- مدیر کل توسعه منابع انسانی
- ۱۲- ذیحساب و مدیر کل امور مالی
- ۱۳- دو نفر صاحب نظر در امور سلامت اداری به انتخاب کمیته

ماده (۲) واحدهای مشمول:

- ۱- ستاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دستگاه‌های تابعه شامل:
- ۲- سازمان تأمین اجتماعی
- ۳- شستا

- ۴- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور
- ۵- سازمان بهزیستی کشور
- ۶- بانک رفاه کارگران
- ۷- بانک توسعه تعاون
- ۸- صندوق بازنشستگی کشوری
- ۹- صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر
- ۱۰- صندوق کارآفرینی امید
- ۱۱- صندوق ضمانت سرمایه گذاری تعاون
- ۱۲- صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان فولاد
- ۱۳- مؤسسه کار و تأمین اجتماعی
- ۱۴- کلیه ادارات کل اجرایی در استان‌ها

ماده (۳) اهداف دستورالعمل :

- ۱- تهیه شیوه و مسیری هموار جهت ترویج و اجرای سوت زنی و اطلاع‌رسانی به مجاری قانونی مرتبط
- ۲- ایجاد فضای امن برای افرادی که اقدام به سوت زنی و گزارش دهی می‌کنند.
- ۳- ایجاد فضای ناامن برای افراد خاطی و جلوگیری از سوءاستفاده از جایگاهی که در اختیار دارند.
- ۴- سالم سازی اجتماعی و رفع معضلات اخلاقی و اجتماعی
- ۵- جلوگیری از تضييع حقوق افراد در جامعه
- ۶- جلوگیری از رشد ضد ارزش‌ها و ارتقاء ارزش‌ها در جامعه
- ۷- کشف فساد از ریشه ، مبارزه با آن و جلوگیری از رشد آن

ماده (۴) اقدامات حمایتی:

کلیه واحدهای زیرمجموعه وزارت متبوع موظفند نسبت به حمایت قانونی و تأمین امنیت و جبران خسارت اشخاصی که تحت عنوان مخبر یا گزارش دهنده، اطلاعات خود را برای پیشگیری، کشف یا اثبات جرم و همچنین شناسایی مرتکب، در اختیار مراجع ذی صلاح قرار می‌دهند (به محض اطلاع از وجود مفسده) و به این دلیل در معرض تهدید و اقدامات انتقام جویانه قرار می‌گیرند، اقدام نماید. به استناد ماده (۱۷) قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد (مصوب ۱۳۹۰/۲/۲۹) اقدامات حمایتی از گزارش دهندگان عبارت‌اند از:

الف) عدم افشای اطلاعات مربوط به هویت ، مشخصات خانوادگی، محل سکونت یا فعالیت گزارش دهندگان (اعم از کارمندان و غیرکارمند)، مگر در مواردی که مرجع رسیدگی کننده به لحاظ ضرورت شرعی یا محاکمه عادلانه و تأمین حق دفاع متهم افشای هویت آنان را لازم بداند.

ب) فراهم آوردن موجبات انتقال برای گزارش دهندگان شاغل در دستگاه های مشمول ماده (۲) این دستورالعمل با درخواست آنان به محل مناسب دیگر به گونه‌ای که موجب تقلیل حقوق، مزایا، گروه شغلی و حقوق مکتسبه مستخدم نشود.

ه) جبران صدمات و خسارات جسمی یا مالی (اعم از کارمندان و غیرکارمند) در مواردی که امکان جبران فوری آن از ناحیه واردکننده صدمه یا خسارت ممکن نباشد. در این صورت دستگاه جانشین زیان دیده محسوب می شود و می تواند خسارت پرداخت شده را مطالبه نماید.

د) هرگونه رفتار تبعیض‌آمیز از جمله اخراج ، بازخرید کردن ، بازنشسته نمودن پیش از موعد، تغییر وضعیت ، جابجایی، ارزشیابی غیرمنصفانه ، لغو قرارداد ، قطع یا کاهش حقوق و مزایای مخبر(کارمند) ، گزارش دهنده و منبعی که اطلاعات صحیحی را به مقامات ذیصلاح قانونی منعکس می نمایند، ممنوع است.

و) هرگونه اخلال در خدمت رسانی به گزارش گران فساد و یا پیگرد قانونی آنان (اعم از کارمند و غیرکارمند) ممنوع است

تبصره: اشخاص فوق در صورتی مشمول اقدامات حمایتی می‌شوند که اطلاعات آنها صحیح و اقدامات آنان مورد تأیید مراجع ذیصلاح باشد.

ی) بازرسان سلامت اداری و کلیه واحدهای مرتبط باید از افشاء اطلاعات مربوط به هویت، شغل و محل اشتغال و سکونت مراجعان (اشخاص حقیقی و حقوقی) و افراد گزارش دهنده تخلفات خودداری نمایند؛ در صورت ارجاع پرونده به مراجع قضایی، افشای هویت مخبرین و شهود تابع قوانین و مقررات مربوطه خواهد بود.

تبصره: بازرسان سلامت اداری مکلفند به محض اطلاع از وجود مفسده ، مطابق فرایند ماده (۹) این دستورالعمل اقدام نمایند

ماده (۵) انتشار هرگونه اطلاعات محرمانه و اطلاعات شخصی افراد توسط گزارشگران فساد ممنوع می باشد

ماده (۶) اقدامات تشویقی:

الف) پرداخت وجه نقد به افراد غیرکارمندان وزارت متبوع، متناسب با نوع، میزان و اثرات فساد به پیشنهاد کمیته و تایید وزیر از منافع مکتسبه ناشی از کشف فساد گزارش شده (حداقل ده میلیون ریال و حداکثر دویست میلیون ریال) به افشاء کنندگانی که اطلاعات خود را برای پیشگیری، کشف یا اثبات جرم و همچنین شناسایی مرتکب در اختیار وزارت متبوع قرار می دهند.

ب) در صورتی که گزارش ارائه شده از اتلاف مبلغی از ضرر و زیان به دستگاه مربوطه جلوگیری نماید، حداقل ۵ درصد از کل مبلغ (حداکثر تا صد میلیون ریال) به فرد (غیرکارمند وزارت متبوع) تعلق یابد.

۵) در صورتی که گزارش دهنده از کارمندان دستگاه ها و مؤسسات ذیربط این دستورالعمل باشد، به پیشنهاد کمیته و تایید وزیر حسب مورد مشمول یک یا هر دو مورد از موارد تشویقی ذیل شود:

۱- اعطای تقدیرنامه توسط مقام عالی وزارت

۲- اعطای گروه تشویقی

۳- پراخت یک ماه حقوق و مزایا

۴- اختصاص امتیاز ویژه برای گزارشگران فساد (گزارش های تأیید شده) در معرفی کارکنان نمونه

۵- اولویت گزارشگران فساد در انتصاب به مشاغل مدیریتی

تبصره ۱: به افراد گزارش دهنده غیرکارمند وزارت متبوع، تقدیرنامه از سوی رییس کمیته سلامت اداری و صیانت از حقوق مردم اعطا می شود)

تبصره ۲: مطابق بند الف) ماده (۴) این دستورالعمل، ناشناس مانده گزارش گران فساد الزامی است

ماده (۷) مبنای تشخیص تخلف یا جرم حسب مورد، آرای قطعی صادر شده از سوی مراجع قضائی یا شبه قضائی و تایید گزارش تخلفات احراز شده از سوی بازرسان سلامت اداری توسط ناظر ارشد و بالاترین مقام اجرایی دستگاه می باشد.

تبصره: در صورتی که مرجع صدور رأی، منافع مادی حاصله از رسیدگی های صورت گرفته را در انتهای رأی تصریح نکند، این امر برعهده کمیته خواهد بود.

ماده (۸) اداره کل حقوقی مکلف است در ارتباط با آن دسته از دعاوی که در مقام انجام وظایف قانونی علیه بازرسان موضوع ماده (۹۱) قانون مطرح می شود؛ مطابق ماده (۸۸) قانون و آیین نامه حمایت حقوقی و قضایی

از کارکنان و مأموران دستگاه های اجرایی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی آسیب دیده از اقدامات دولت ها و مراجع داخلی و خارجی موضوع تصویب نامه هیأت وزیران، نسبت به ارائه حمایت های حقوقی اقدام نمایند.

تبصره: در صورتی که بازرسان حین انجام وظایف موضوع ماده (۹۱) قانون و این دستورالعمل در معرض تهدید یا اقدامات انتقام جویانه قرار گیرند، ناظر ارشد مکلف است موضوع را در اسرع وقت پیگیری و ضمن اتخاذ تدابیر و تمهیدات قانونی لازم، حسب ضرورت مراتب را به بالاترین مقام دستگاه اجرایی گزارش نماید.

ماده (۹) فرایند بررسی گزارش ها:

۱- گزارش واصله در خصوص تخلفات موضوع ماده (۹۱) قانون مدیریت خدمات کشوری از راه های مختلف به بازرس سلامت اداری ارجاع می شود و بازرس موظف است حداکثر تا ۱۰ روز کاری نسبت به بررسی صحت و سقم گزارش اقدام نموده و پس از احراز تخلف و تایید مقام مافوق، گزارش آن را به ناظر ارشد (مطابق فرمت مندرج در دستورالعمل)، ارسال نماید. (بازرس مکلف است در صورت عدم احراز تخلف نیز مراتب را به ناظر ارشد گزارش نماید)

۲- ناظر ارشد موظف است مراتب را به بالاترین مقام اجرایی دستگاه اعلام نماید تا دستور اعمال مجازات متخلف و یا ارجاع به هیئت های رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان صادر شود

۳- هیئت های رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان موظف است بررسی تخلف را در اسرع وقت انجام و رأی صادره را به مراجع ذیربط و دفتر بازرسی ارسال نماید

۴- دفتر بازرسی مکلف است موضوع را در دستور کار کمیته قرار دهد تا نسبت به تشویق و یا حمایت گزارش دهنده فساد اقدام گردد.

۵- گزارش انجام سایر مفاصد اداری مندرج در ماده (۸) قانون رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان که از طریق گزارشگران فساد دریافت می شود، توسط دفتر بازرسی برای رسیدگی به دبیرخانه هیئت های رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان ارسال می گردد تا مطابق بندهای (۳) و (۴) این ماده اقدام شود

ماده (۱۰) تکلیف دریافت کنندگان گزارش ها:

۱- حفظ امانت و رازداری

۲- عدم افشای گزارش دهنده

۳- تخصیص فضاهای امن جهت دریافت و حفظ گزارش ها با اولویت دریافت گزارش ها از طریق غیرحضورى جهت جلوگیری از آسیب های احتمالی به گزارشگران فساد (از جمله سامانه، تلفن گویا)

۴- تحقیق و بررسی گزارش های دریافتی تا رسیدن به نتیجه با دقت و کارشناسی های لازم

۵- فرهنگ سازی در زمینه گزارشگری فساد و تبیین آثار مثبت در جامعه و اصلاحات مبتنی بر آن

ماده (۱۱) مدت حمایت از گزارشگران فساد:

پس از تصویب این دستورالعمل، به محض دریافت گزارش، افراد گزارش دهنده به مدت سه سال از حمایت‌های مندرج در این دستورالعمل برخوردار می‌گردند.

ماده (۱۲) هرگونه اظهار خلاف واقع و نیز ارائه اسناد و مدارک غیرواقعی که موجب تضییع حقوق قانونی دولت یا شخص ثالث گردد به استناد ماده (۲۴) قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد (مصوب ۱۳۹۰/۲/۲۹) و سایر قوانین موضوعه جرم محسوب و قابل پیگرد است.

ماده (۱۳) تامین بودجه:

پس از تصویب و نهایی شدن این دستورالعمل، بودجه مورد نظر توسط کمیته سلامت اداری و صیانت از حقوق مردم از محل های قانونی تخصیص می‌یابد.

ماده (۱۳) دبیرخانه کمیته سلامت اداری و صیانت از حقوق مردم، موظف است به منظور ارتقای اعتماد عمومی به دستگاه و ارتقای فرهنگ گزارشگری فساد، در مقاطع سالانه نسبت به اعلام عمومی آمار تخلفات کشف شده و جوایز پرداخت شده اقدام نماید.

این دستورالعمل در ۱۳ ماده در تاریخ ..... توسط کمیته کارشناسی و در تاریخ ..... در کمیته اصلی سلامت اداری و صیانت از حقوق مردم به تصویب رسید.